

Prečítajte si pozorne všetky otázky a v prípade nejasností sa po zdvihnutí ruky opýtajte vyučujúceho.

Riešte najskôr otázky, ktoré viete, a potom sa vráťte k otázkam, ktoré vám robia problémy.

UKÁŽKA č. 1 Ivan Krasko: Už je pozde

Už je pozde, nepamätáš-!
nad horami vrcholí
veľký mesiac, nemý, bledý,
obličaj sťa mŕtvoly;

riedke mráčky tiahnu nebom,
kryjú mesiac závoji;
tiene blúdia siným poľom,
pokoj čuší po chvoji¹;

niekde v diaľke hlásnik trúbi
pozdňú nočnú hodinu,
ozveny sa duté vlnia,
až kdes' v tichu vyhynú-:

zrovna, zrovna jako vtedy!...
... Mesiac padá za hory-
a ty nejdeš dokončiť tie
započaté hovory- -

Už je pozde, nepamätáš-!

Vysvetlivky

- ¹ *chvoja – e ž. chvojina, čečina: voňavá, smreková ch., vetvy ihličnatých drevín s ihličím*

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 1- 8.

Úlohy:

1. Označte správnu možnosť.

- A. Básnik na vyjadrenie smútku využil slnečný deň.
- B. Básnik v básni nepoužil ani jedno prirovnanie.
- C. Básnik v básni myslí na nedokončenú komunikáciu.
- D. Básnik opisuje skoré daždivé ráno v básni.

2. Označte možnosť, ktorá najlepšie vystihuje názov básne.

Už je pozde znamená, že

- A. už nič nepočuť, všade je ticho a tma.
- B. už je polnoc a je potrebné ísť spať.
- C. už je neskoro na obnovenie rozhovoru.
- D. je taká tma, že sa nedá nič robiť.

3. Vysvetlite slovo *verš*.

4. Napíšte, aký rým sa nachádza v hrubo zvýraznenej strofe básne (jeho názov alebo schému).

5. Vyberte správnu odpoveď. Básnické prostriedky *tiene blúdia, pokoj čuší* zaradujeme k

- A. prirovnaniam. B. personifikácii. C. k epitetám. D. k odborným slovám.

6. Vypíšte z básne príklad na zdobeninu._____

7. Napíšte, v akom slovníku nájdeme význam slova *chvoja*.

8. Vyberte správnu odpoveď. *Lyrika* je

- A. neveršovaná literatúra. C. literárny druh.
B. literatúra faktu. D. náučná literatúra.

UKÁŽKA č. 2 Martin Kukučín: Neprebudený (úryvok)

Ondráš má už dvadsať rokov, ba vyše; totkina nádeja, ktorú hneď od útleho veku jeho prechovávala, že ďalší vývin napraví prírodnú chybu, nesplnila sa. **Vady** nielen že neumenšovali sa, ale z roka na rok väčšmi sa tislí na povrch. Jeho telo bolo veľmi slabé, inej práce, okrem pasenia husí, neschopné. Rozsudok ďaleko pokulhával za vekom — len pamäť a zvlášte fantázia rozvíjajú sa, a to na úkor prirodzeného rozsudku a rozumu. Ak rieši niečo, to je vždy detinské. Čo robí, to má i teraz náter chlapeckosti na sebe. Totka i ľudia nakladajú s ním dosiaľ ako s nedospelcom. Žije osamotele, bez človeka, bez srdca, ktoré rozumelo by mu. Vrstovníci od malička stránia sa ho — medzi deťmi má ešte najviac známych priateľov. S tými skoro najlepšie vyjde, lebo tie mu cele rozumejú. Často prekvapia ho v krdli na poli a on zabáva sa s nimi pri jarčeku. Vodu narázi na žľaby, urobené zo zoschnutej kôry, pod ne dá vrbový prútik, cez ktorý križom sú pretiahnuté neširoké doštičky — a mlynček už melie. Ak sa dielo zdarí, tleska rukami a výska spolu s nimi. Vie i rozprávočky pekné — deti počúvajú ho so zatajeným dychom. A to púta ho k nim; rád je, že i on má ríšu, v ktorej vládne, s tým väčšou záľubou im rozpráva a deti tým väčšmi ľnú k nemu.

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 9- 16.

Úlohy:

9. Vyberte správnu odpoveď.

- A. Ondráš je dospelý a žije obklopený ľuďmi.
B. Ondráš má telo silné, zastane si každú robotu.
C. Ondráš má 20 rokov a myslenie dospelého človeka.
D. Ondráš žije vo svete fantázie, rád rozpráva rozprávky.

10. Vyberte nesprávnu odpoveď.

- A. Ukážku č.2 zaradíme k prozaickým dielam.
- B. V ukážke č. 2 sa nachádzajú nárečové slová.
- C. V ukážke č.2 je viac jednoduchých viet ako súvetí.
- D. V ukážke č.2 nájdeme charakteristiku Ondráša.

11. Zaradíte ukážku č. 2 k príslušnému jazykovému štýlu.

- A. hovorový
- B. rozprávací
- C. umelecký
- D. publicistický

12. Vyberte správne tvrdenie. Spojenia *tisnúť sa na povrch, byť bez srdca* sú

- A. združenými pomenovaniami.
- B. porekadlami.
- C. frazeologizmami.
- D. prísloviami.

13. Napíšte synonymum k hrubo vyznačenému slovu v ukážke 2. _____

14. Označte, podľa akého vzoru sa skloňujú slová *žľab, jarček, mlynček, dych*.

- A. žena
- B. chlap
- C. dub
- D. kosť

15. Vyberte správne tvrdenie. Obidve nasledujúce slová *zvlášte, totka, osamotele* sú

- A. odborné názvy.
- B. spisovné slová
- C. nárečové slová.
- D. historizmy.

16. Napíšte, ktoré dva slohové postupy sú použité v ukážke č. 2.

UKÁŽKA č. 3

Šiltovka je fenomén, ktorý uzrel svetlo sveta v štyridsiatych rokoch. Pre niektorých z nás je šiltovka dnes už nepostrádateľnou súčasťou a pokrývkou hlavy. Môžeme ju nosiť v lete ako ochranu pred slnkom, dnes sa však často používa aj ako módnny doplnok. Ako šiltovka vznikla?

Vznikla v USA. A ako všetci dobre vieme, šiltovka je veľmi úzko spätá s bejzbalom. Vďaka nemu sa tiež v angličtine stretnete s názvom baseball cap, v preklade šiltovka. Bolo to v roku 1860, keď okrem typického dresu pre baseball nastúpil na ihrisko tím Brooklyn Excelsiors tiež v akýchsi čiapkach, ktoré sa stali súčasťou ich uniforiem. Od dnešných moderných šiltoviek sa ale tie ich ešte značne líšili. Boli to čiapky zošité z trojuholníkov, ktoré v zadnej časti spájali veľký gombík a v prednej časti vykukoval tvrdý veľký šilt. Newyorský baseballový tím ani netušil, aký boom svojou čiapkou spustil a ako veľmi sa stane táto pokrývka hlavy obľúbená po celom svete.

Už v devätnástom storočí sa už stala šiltovka oficiálnou súčasťou dresov všetkých bejzbalových tímov. Tejto výbave sa tiež prezývalo „brooklynský štýl“, a to podľa pôvodného tímu, ktorý s nápadom prišiel. Okrem toho, že šiltovka musela byť v tímových farbách, pribudli na ňu neskôr aj logá, vďaka ktorým sa stali baseballové tímy rozoznateľnejšími.

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 17- 24.

17. Označte správnu možnosť.

- A. V ukážke č. 3 sa nenachádzajú odborné výrazy a cudzie slová.
- B. V ukážke č.3 sa hovorí o vzniku bejzbalových tímov USA.
- C. V ukážke č. 3 zisťujeme, že dallaský tím prišiel so šiltovkou ako prvý.
- D. V ukážke č. 3 sa dozvedáme, že šiltovka musela byť vo farbách tímu.

18. Vyber nesprávne tvrdenie.

- A. Šiltovka je úzko spätá s bejzbalom a jej hráčmi.
- B. Dnešné moderné šiltovky sa od tých prvých líšia.
- C. Šiltovka sa už v 19. storočí stala súčasťou dresov.
- D. Šiltovky boli čiapky zošité z obdĺžnikov, gombíkom a šiltom.

19. Vyberte správnu odpoveď. Vo vete *Šiltovka je bežnou pokrývkou hlavy dnes.*

- A. nie je žiaden zhodný prívlastok.
- B. sú štyri podstatné mená.
- C. je jedna príslovka času.
- D. je viacsobný vetný člen.

20. Vyberte správny zápis štátu, ktorý zastupuje skratka USA.

- A. Spojené Štáty Americké
- B. Spojené štáty Americké
- C. Spojené štáty americké
- D. Spojené Štáty americké

21. Vyber možnosť, v ktorej sú uvedené ohybné slovné druhy.

- A. dnes, módný, doplnok, byť
- B. tiež, výbava, dres, okrem
- C. líšili, šiltovky, prvé, brooklynský
- D. často, ochrana, slnko, ani

22. Vyberte možnosť, v ktorej nedochádza v slove k spodobovaniu.

- A. všetkých
- B. s nápadom
- C. úzko
- D. súčasťou

23. Vyberte možnosť, v ktorej sú správne určené vetné členy v nasledujúcej vete

Brooklynský tím nastúpil na ihrisko v typických dresoch.

- A. zhodný prívlastok, predmet, prísudok, príslovkové určenie miesta, zhodný prívlastok, podmet
- B. zhodný prívlastok, podmet, prísudok, príslovkové určenie spôsobu, zhodný prívlastok, predmet
- C. zhodný prívlastok, podmet, prísudok, príslovkové určenie miesta, zhodný prívlastok, predmet
- D. zhodný prívlastok, podmet, prísudok, príslovkové určenie miesta, nezhodný prívlastok, predmet

24. Doplníte k ukážke č. 3 vhodný, poprípade zaujímavý nadpis.

25. Vyberte možnosť, ktorou správne doplníte písmená do nasledujúcich viet.

Biele žralok_ sa vyskytujú vo všetk_ch moriach mierneho pásma, no najväčšia populácia sídli na brehoch _užnej _ustrálie.

Keď sa v _ustrálskych vodách stretnú tieto zvieratá s nieč_m neznám_m, často podniknú prieskumn_ útok.

Žiaľ, biele žralok_ sa stali terčom nezm_selného k_noženia.

- A. y, ý, J, A, A, í, y, ý, y, y, y
- B. y, ý, J, A, a, í, y, ý, y, y, i
- C. y, ý, j, A, a, í, y, ý, y, y, y
- D. y, ý, j, A, a, i, y, ý, y, y, i